

Děčko

NÁŠ ČASOPIS PLNÝ ZAJÍMAVOSTÍ
Prosinec 2024

Domov pro seniory Velké Meziříčí
příspěvková organizace

Zdenky Vorlové 2160
594 01 Velké Meziříčí

OBSAH

<i>BLAHOPŘÁNÍ</i>	3
<i>VÝROČÍ A REGIONÁLNÍ OSOBNOSTI PROSINCE</i>	4
<i>ZE ŽIVOTA DOMOVA</i>	6
<i>STÁLÁ NABÍDKA</i>	7
<i>CO SE DĚLO U NÁS V DOMOVĚ BĚHEM LISTOPADU</i>	8
<i>FOTOGALERIE</i>	9
<i>PROSINEC</i>	10
<i>PRANOSTIKY</i>	12
<i>MEZINÁRODNÍ DNY</i>	13
<i>PŘÍBĚH PRO POTĚCHU DUŠE</i>	14
<i>ZE SVĚTA ZAJÍMAVOSTÍ</i>	17
<i>ROZHOVOR</i>	21
<i>VTIPY</i>	23
<i>Z KUCHYNĚ</i>	24
<i>KVÍZ</i>	27
<i>KŘÍŽOVKA</i>	28
<i>SEZNAM ZDROJŮ</i>	30

Blahopřání prosinec

Zdeňka Kociánová

Emilie Mikulová

Josef Kubiš

Antonín Nevrkla

Bohumila Loukotová

Otilie Špačková

Jaromír Šebek

*Vločka vločku chytá za ručku, aby společně padaly z bílého obláčku.
Přimknou se k sobě, dopadnou na zem, dětem tak splní tajné přání i sen.
Sen o bílé zimě a stavění sněhuláků, po roce znovu uvěří na svět zázraků.
Dospělí naopak zůstanou doma, protože před svátky práce je fůra.
Pro klidnější pocit víno si svaří, přes znatelnou únavu šťastně se tváří.
Čas rychle běží, brzy se šeří, advent čeká na otevření dveří...*

Blahopřejeme oslavencům!!

Výročí a regionální osobnosti prosince

80. výročí úmrtí

Josef Fišer – pedagog, historik

Narození: 13. 1. 1878 Klenčí (Domažlice)

Úmrtí: 18. 12. 1944 Moravské Budějovice

Vystudoval gymnázium v Domažlicích. Od roku 1897 studoval na filozofické fakultě na UK v Praze. Od r. 1902 působil na gymnáziu v Zábřehu. V roce 1911 se stal ředitelem reálného gymnázia v Moravských Budějovicích.

220. výročí narození

Josef Bohuslav Foerster – skladatel, pedagog

Narození: 31. 12. 1804 Mladá (Nové Benátky)

Úmrtí: 28. 8. 1892 Moravské Budějovice

V letech 1822-1825 studoval na gymnáziu v Mladé Boleslavi, poté studoval v Praze, kde v roce 1826 složil učitelskou zkoušku. V roce 1827 působil v Mladé Boleslavi jako pomocný učitel, v tomtéž roce se stal učitelem v Osenicích u Jičina, zde se stal také ředitelem kůru a působil zde až do roku 1877, kdy odešel do penze do Prahy. V roce 1879 se odstěhoval do Znojma, v roce 1883 se přestěhoval do Moravských Budějovic, kde vyučoval hře na klavír. Byl pohřben v Moravských Budějovicích. Skládal pohřební a školní písně.

140. výročí narození

Karel Hejl – pedagog, konstruktér

Narození: 18. 12. 1884 Lomnice u Tišnova

Úmrtí: 29. 10. 1964 Dačice

V letech 1912-1919 učil na reálném gymnáziu v Moravských Budějovicích matematiku, fyziku a tělocvik. Později učil ve Zlatých Moravcích a Brně na střední průmyslové škole textilní. Jeho otec vlastnil továrnu v Tišnově, kde vyráběl hospodářské stroje. Mezi koníčky Karla Hejla patřilo konstruktérství a zlepšovatelství.

Spolupracoval při návrzích neseného nářadí, lanové orby a malého lehkého traktoru. Byl členem československé akademie zemědělské. Od roku 1952 žil v Dačicích, kde zemřel.

120. výročí narození

Gracián Chaloupka – pedagog, historik

Narození: 18. 12. 1904 Krnčice (Moravské Budějovice)

Úmrtí: 22. 9. 1976 Brno

Zabýval se vznikem měst zejména na jihozápadní Moravě. Zejména počátky Mor. Budějovic, Jaroměřic, Jemnice, Třebíče a Slavonic.

250. výročí narození

Johann Philip Neumann – pedagog

Narození: 27. 12. 1774 Třebíč

Úmrtí: 3. 10. 1849 Vídeň

Syn zámeckého důchodního. Studoval na gymnáziu v Jihlavě, filozofii a práva na vídeňské univerzitě. Také se zabýval klasickou literaturou a přírodními vědami. Stal se učitelem na středních školách, kde vyučoval v Lublani řečtinu a fyziku, ve Štýrském Hradci fyziku, astronomii a zoologii. Roku 1815 se stal profesorem fyziky na polytechnice ve Vídni, kde také spravoval knihovnu. V pedagogické praxi působil až do roku 1844. Byl vědecky činným v mnoha oborech, zejména v literatuře, a to především poezii. V oblasti hudebně-dramatické spolupracoval s hudebním skladatelem Franzem Schubertem.

Ze života domova

Během listopadu se přistěhovali:

Anežka Stehlíková z Křižanova

Božena Nováčková z Velkého Meziříčí

Jan Prokop z Velkého Meziříčí

Jiří Král z Křižanova

V listopadu odešli z našich řad:

Františka Žejšková † 3. listopadu 2024

Josef Žák † 8. listopadu 2024

Marie Halámková † 30. listopadu 2024

Stálá nabídka

PROSTORY K VOLNOČASOVÉMU VYUŽITÍ

- terapeutická zahrádka
- park (duben - říjen)
- atrium
- terasy
- kaple
- knihovna
- keramická dílna
- jídelna
- spol. místnosti 1A, 2B, 3B
- dětský koutek

TÝDENNÍ HARMONOGRAM

- každý všední den: ranní hlášení
- pondělí: pedikúra
- úterý: individuální canisterapie, holení
- pátek: modlitba a mše svatá od 9:30
- *kadeřnice, masáže, cvičení, keramické tvoření, procházky a manuální činnosti probíhají po domluvě s aktivizačními pracovníci*

PROVOZ KNIHOVNY: knihovnu lze navštívit kdykoli po domluvě s personálem

PŘÍSTUPNOST KAPLE: kaple je přístupná každý pátek při dopolední bohoslužbě; individuální návštěva je možná po domluvě s personálem

NÁKUPY: zajišťují aktivizační pracovníci příslušných pater

SCHRÁNKY DŮVĚRY: V domově jsou umístěny 4 schránky, kam je možné umístit vzkazy, stížnosti, připomínky či podněty k poskytování služeb v domově. S napsáním vzkazu může pomoci personál, rodina nebo dobrovolník.

Schránky důvěry v domově naleznete:

- 1. se nachází v přízemí – u vstupu do terapeutické zahrádky
- 2. je umístěna v 2. patře – u schodiště při vcházení na chodbu 2B
- 3. je ve 2. poschodí – u schodiště na brance s fototapetou plotu
- 4. schránka je přenosná a pravidelně se přenáší po pokojích

Co se dělo u nás v domově během listopadu

Začátkem listopadu jsme jako obvykle pilně pracovali. Vyráběly se ozdoby a výrobky na výstavy jako o závod. Náušnice, mašličky, dekorace, baňky, rybičky, keramické výrobky... zkrátka od všeho něco.

Ve čtvrtek jsme na U3V absolvovali přednášku: Napoleonovi nejslavnější generálové.

Pondělí 11. listopadu přineslo na Vysočinu opravdu sních. Vandrovnice, martiny, rokáče či zahýbáky - takhle lze různě nazývat svatomartinské rohlíky. Pečivo z kynutého buchtového nebo rohlíkového těsta, s povidly a mákem ohnuté do tvaru podkovy, protože sv. Martin jezdil na koni. Další legenda ohybu krajů praví, že Martin měl macechu, která ho chtěla otrávit rohlíkem. Aby ho na pekáči poznala, kraje ohnula. Po vytažení plechu však byly rohlíky zahnuté všechny. Těmito rohlíky ale taky častovaly hospodyně čeled', když odcházela ze služby. Dle další zvyklosti je darovaly dívky svým milým, ale také je dostávaly děti, které v tento den chodily po koledě.

O den později k nám zavítal kouzelník.

Den laskavosti připadá na 13. listopad. Je ten pravý čas se zastavit a připravit pro děti lekci na téma hodnot, laskavosti a morálky. Alespoň takhle se postupně začala vyvíjet další fáze projektu: Výchova k hodnotám a dobrovolnictví. Výsledkem naší následující spolupráce se ZŠ Sokolovskou je podzimní výstava, která byla nainstalovaná přímo u hlavního vstupu do domova. Děkujeme žákům ZŠ Sokolovská, kteří se na výtvarných dílech podíleli. Děkujeme také panu řediteli Mgr. Karlu Kaštanovi za osobní předání laskavých přáníček. Za koordinaci, instalaci výstavy a vůbec přípravu celého projektu obrovské DÍKY paní učitelce Mgr. et Mgr. Lence Cendelínové!

Na letošním posledním zahradnickém kroužku 14. listopadu se uspořádalo dýňobraní. Poznávali jsme druhy dýní, uvařili dýňový sirup, ochutnali dýňové latté, vyrobili ptačí krmítko a upekli dýňové muffiny.

A následující čtvrtek na U3V proběhla přednáška: Napoleonův největší triumf, Bitva u Slavkova 1805.

A poslední listopadový týden proběhl bleší trh.

Fotogalerie

Prosinec

Svatý Mikuláš

Kdo by neznal svatého Mikuláše, na jehož svátek 6. prosince se těší stejně tak děti, jako dospělí. Znáte však svatomikulášskou legendu? A kde se vzal anděl s čertem? A proč nadělují ovoce a pamlsky už 5. prosince večer? Všechny otázky ohledně světce, který je patronem námořníků, rybářů, obchodníků, lékárníků, právníků, studentů, vězňů a dětí.

Svatý Mikuláš, patron Ruska i Lotrinska je reálnou postavou. Nejuctívanější světec ve východních církvích hned za Pannou Marií, má svůj předobraz v historické postavě Mikuláše z Myry, který byl znám svým dobrým srdcem a schopností milosrdenství. Narodil se okolo roku 280 v řeckém Patrasu (dnešní oblast jižního Turecka) do bohaté křesťanské rodiny. Záhy však osiřel a svůj majetek rozdál chudým. Poté se odebral do Palestiny, odtud se na cestě zpět stavil v Myře, aby se pomodlil. Najednou byl kostel plný množství lidí. Obklopili ho a povolali novým biskupem. Mikuláš se tomu velmi divil, ale nakonec porozuměl – ve městě zemřel bývalý biskup. Protože se obyvatelé několik měsíců nedokázali domluvit na jeho novém nástupci rozhodli se, že první kněz, který ráno vstoupí do kostela, bude jejich biskupem. A právě Mikuláš byl prvním příchozím.

V dobách vlády císaře Diokleciána, kdy byli v celé Římské říši pronásledováni křesťané, byl i sv. Mikuláš uvězněn a poslán do vyhnanství. Na svobodu se dostal až roku 313, kdy císař Konstantin povolil křesťanství a Mikuláš se opět dostal na biskupský stolec. Mnohé legendy o Mikulášovi vyprávějí, že s nejvíce staral o lidi, kteří se ocitli v nějaké nouzi. Jednou zachránil před smrtí tři nevinně odsouzené muže,

jiný příběh vypráví o třech měšcích zlata, které Mikuláš potají vhodil do okna, aby pomohl třem dcerám zadluženého otce, kterým hrozilo, že se z nich stanou prostitutky. Další legenda líčí, jak zachránil námořníky, které stihla bouře. Nezapomínal ve svém úřadě na chudé a nemocné, založil školy a sirotčince. V době zkoušek své školy navštěvoval – děti se před ním shromáždily a Mikuláš četl pochvaly a přečiny dětí, pak se zkoušelo a nevědomost se trestala metlou.

Když oblíbený biskup z Myry 6. prosince zemřel cca 345 – 350 (neznámo přesně kterého roku), všichni ho oplakávali a jeho hrob v Myře pokrývali růžemi. Mikulášův kult se rychle šířil do mnoha zemí. K nám přišel z Německa ve 13. století.

Zvyky a pranostiky na svatého Mikuláše

V Čechách jsou nejstarší záznamy o mikulášské nadílce z 13. století. Podle lidové tradice svatý Mikuláš sestupuje každý rok 5. prosince navečer z nebe na zem, obchází lidské příbytky a spolu s čertem a andělem rozdává pamlsky a ovoce hodným dětem stejně jako uhlí a brambory dětem zlobivým. Světec vcházel do světnice doprovázen andělem a čertem. Nejenže se dětí ptal, jak byli hodné, ale zkoušel je i z modliteb. Hodné děti dostávaly jablíčka, ořechy a cukrovinky, naopak zlobivé děti měly v punčoše syrové brambory nebo několik kousků uhlí. Podoba oslav se také lišila kraj od kraje – v chudých oblastech dávaly děti punčochu za okno, v bohatších Mikuláš obdaroval sám děti.

Jako nedílná součást oslav svátku sv. Mikuláše se dříve na mnoha místech konaly velkolepé mikulášské trhy. Na nich se prodávalo pečivo, perník, marcipán a drobné hračky. Perníkáři udivovali návštěvníky trhů svými krásně zdobenými výrobky, z nichž nejznámější byly figurky Mikuláše, čerta a anděla. Klatovy byly známým místem, kde se prodávaly figurky čertů ze sušených švestek.

Pranostiky

Přijede-li svatý Martin na bílém koni, metelice za metelící se honí.

Mrzne-li na Kateřinu, na Barboru prší.

Chodí-li Kateřina po ledě, chodí Štěpán po blátě.

Prosinec se sněhem na pěšině, žito je v každé vysočině.

Když v prosinci mrzne a sněží, úrodný rok k nám běží.

Mrazy, které v prosinci brzy opadnou, znamenají zimu mírnou.

Padne-li první sníh na mokrou zem, bude slabá úroda.

Je-li v první týden adventní mrazivo, bude zima osmnáct neděl trvati.

Jaké je počasí na sv. Barboru, takové bývá až do vánoc.

Na svatou Barboru saně do dvoru.

Po svaté Baruši zahal nos i uši.

Snese-li led o svaté Barboře hus, snese o Vánocích vůz.

Svatá Barborka, vyhání dřevo ze dvorka.

Svatý Mikuláš splachuje břehy (pršívá).

O sv. Mikuláši snížek často prší.

Prší-li na Mikuláše nebo padá sníh, bude příští rok hodně hrachu.

Svatá Lucie noci upije (ale dne nepřidá).

Mezinárodní dny

1. prosinec - Světový den boje proti AIDS, Den koláčů, Den konzumace červených jablek
2. prosinec - Světový den počítačové gramotnosti, Den něčeho smaženého
3. prosinec - Mezinárodní den zdravotně postižených
5. prosinec - Mezinárodní den dobrovolníků, Den Sacher dortu
6. prosinec – Den s mikrovlnnou troubou
7. prosinec - Mezinárodní den civilního letectví, Den cukrové vaty
9. prosinec - Mezinárodní den proti korupci, Den pečiva
10. prosinec - Mezinárodní den lidských práv, Den světlého ležáku
11. prosinec - Mezinárodní den hor
12. prosinec – Den perníkových chaloupek
13. prosinec – Den kaka
15. prosinec – Mezinárodní den čaje
17. prosinec – Den javorového sirupu
18. prosinec - Mezinárodní den migrantů, Mezinárodní den pečeného selete
19. prosinec - Den OSN pro spolupráci jih-jih, Den tvrdých bonbónů
20. prosinec - Mezinárodní den lidské solidarity
21. prosinec – Den smažených krevet
24. prosinec – Den vaječného likéru
27. prosinec – Den ovocného koláče
28. prosinec – Den bonboniéry
29. prosinec - Mezinárodní den biologické rozmanitosti
30. prosinec – Den slaniny
31. prosinec – Silvestr, Světový den šampaňského

Příběh pro potěchu duše

Cesta k odpuštění

Jedna žena právě zemřela. Přišla za ní Smrt. Když ji žena uviděla, usmála se na ni a řekla, že je připravena.

- Na co jsi připravena? - ptala se Smrt.

- Přeci aby si mě Bůh vzal k sobě, na nebesa, do ráje! - odpověděla jí žena.

- A jak si přišla na to, že by tě Bůh měl vzít k sobě? - ptala se Smrt překvapeně.

- Jak by mě mohl nevézt k sobě? Trpěla jsem tolik, že jsem si zasloužila pokoj a mír a Boží lásku - odpovídá žena.

- A čím jsi tolik trpěla? - ptala se Smrt.

- Když jsem byla ještě malá, rodiče ke mně nebyli vůbec spravedliví a vždycky mě nevinně trestali. Bili mě, nutili stát v koutě na hanbě, křičeli na mě, jako bych byla provedla něco strašného. Když jsem pak chodila do školy, spolužáci mi taky jenom ubližovali, bili mě a ponižovali. Potom jsem se vdala, ale můj muž pil a věčně mě podváděl. Děti mě duševně úplně zničily, a nakonec mi nepřišly ani na pohřeb. Dokud jsem ještě chodila do práce, šéf na mě stále jen křičel, zadržoval mi výplatu a nutil chodit do práce i ve svém volnu. Nakonec mě vyhodil a ani mi nezaplatil. Sousedi mě za zády pomlouvali a vymýšleli si o mě, že jsem lehká ženská. Jednou mě přepadl nějaký zlosyn, znásilnil mě a okradl.

- A co jsi dobrého udělala v životě ty sama? - vyptávala se ženy Smrt.

- Vždycky jsem ke všem byla laskavá, do kostela jsem chodila, modlila se, o všechny jsem se starala, vždycky jsem všechno táhla sama. Zakusila jsem na tomhle světě tolik bolesti, jako snad sám Kristus... zasloužila jsem si ráj.

- No dobrá... - odpověděla Smrt - rozumím. Zbývá jen jedna malá formalita. Podepiš tady tuhle smlouvu a pak už můžeš rovnou do ráje. Smrt podala ženě papír s jedinou větou, pod níž se měla podepsat. Žena si ji přečetla a pohlédla na Smrt, jako by ji polili studenou vodou.

Řekla, že tuhle větu nemůže nikdy podepsat. Na papíře stálo: «Odpouštím všem svým viníkům a prosím, aby také mě všichni odpustili.

- Proč jim nemůžeš odpustit a poprosit všechny o jejich odpuštění? - ptala se Smrt s údivem.

- Přeci proto, že si mé odpuštění nezasluhují, protože jestliže jim odpustím, znamená to, že se nic nestalo, jako by nic z toho, co mi provedli, nebylo, jak by neměli žádnou odpovědnost za to, co napáchali. A já přece nemám koho prosit o odpuštění... Nikomu jsem nic špatného neudělala!

- Jsi si tím jistá? - ptala se Smrt.

- Absolutně!

- Co cítíš k těm, kteří ti způsobili tolik bolesti? - zněla další otázka.

- Cítím hněv, zlobu a křivdu! Je nespravedlivé, že já mám zapomenout a vymazat z paměti všechno to zlo, kterého se na mě dopouštěli ti lidé!

- A co by nastalo, kdybys jim odpustila a přestala mít tyhle pocity? - vyptávala se Smrt.

Žena se na chvíli zamyslela a pak odpověděla, že by pak uvnitř cítila prázdnotu.

- Tuhle prázdnotu v srdci jsi cítila vždycky, právě tahle prázdnota zbavovala tebe i tvůj život hodnoty. Pocity, které máš, dodávají tvému životu alespoň nějaký význam. Teď odpověz - proč pociťuješ prázdnotu?

- Protože jsem si po celý život myslela, že ti, které jsem milovala a pro které jsem žila, by mě měli ocenit... a oni mě zklamali. Obětovala jsem svůj život muži, dětem, rodičům i přátelům, ale oni to neocenili a projevíli se jako nevděčníci.

- Než se Bůh rozloučil se svým synem a propustil ho na Zemi, řekl mu větu, která mu měla pomoci pochopit život v sobě a sebe v životě...

- Jakou větu? - ptala se žena.

- Svět začíná u tebe...

- A co to znamená?

- Ani Boží syn hned nepochopil, co mu Bůh řekl... Za vše, co se v tvém životě stane, neseš zodpovědnost pouze ty. Zda budeš trpět nebo budeš šťastná, o tom rozhoduješ pouze ty. A teď mi řekni - kdo jmenovitě ti způsobil tolik bolesti?

- Zdá se..., zdá se tedy, že já sama... - chvějícím se hlasem odpověděla žena.

- Takže komu vlastně nedokážeš odpustit?

- Sobě? - plačícím hlasem se napůl tázala žena.

- Ano. Odpustit si znamená přiznat svou chybu. Odpustit si znamená přijmout svoji nedokonalost. Odpustit si znamená otevřít se sama sobě. Sama sobě jsi působila bolest a rozhodla ses, že za to může celý svět a nikdo v něm že si nezaslouží tvé odpuštění... A to chceš, aby tě Bůh přijal s otevřenou náručí?! Rozhodla ses, že Bůh je nějaký hloupý stařík, který otevírá dveře hlupákům a zlým, zahořklým trpitelům?! Myslíš snad, že stvořil ono dokonalé místo pro takové, jako jsi ty? Až dokážeš vytvořit svůj vlastní ráj, kde v první řadě tobě a pak i všem ostatním bude dobře, pak můžeš zaklepat na dveře nebeského obydlí. Zatím však mi Bůh poručil poslat tě znovu na Zemi, aby ses naučila budovat svět, ve kterém vládne láska a skutečná péče. Kdo se nedokáže postarat sám o sebe, žije v hlubokém omylu, že se dokáže postarat o jiné. Víš, jak Bůh trestá ženu, která sama sebe pokládá za ideální matku?

- Jak? - hlesla žena.

- Sešle jí děti, jejichž osudy se před jejíma očima lámou a ničí...

- Rozumím... Nedokázala jsem svého muže učinit milujícím a oddaným. Nedokázala jsem vychovat šťastné a úspěšné děti. Nedokázala jsem vytvořit a ochránit krb, u kterého by panovaly mír a harmonie... V mém světě všichni trpěli...

- Proč? - ptala se Smrt.

- Chtěla jsem, aby mě všichni litovali a měli se mnou soucit... Ale nikdo mě nepolitoval... A já jsem věřila, že aspoň Bůh mě určitě polituje a obejmě!

- Pamatuj si, že nejnebezpečnější na Zemi jsou ti lidé, kteří chtějí probouzet lítost a soucit... Pokládají se za «oběti»... Největší lidská nevědomost spočívá v tom, že se lidé domnívají, že Bůh snad potřebuje něčí oběť! Bůh však nikdy k sobě nepustí nikoho, kdo kromě bolesti a utrpení nepoznal nic jiného, protože tahle oběť by rozsávala bolest a utrpení i v jeho příbytku, v jeho světě! Vydej se teď nazpět a uč se milovat a starat se sama o sebe a pak i o ty, kdo s tebou žijí v tvém světě. Pro začátek můžeš poprosit sama sebe o odpuštění své nevědomosti a rovnou si ji také odpustit.

Ženiny oči se zavřely - a ona se vydala na novou cestu, s novým jménem, u nových rodičů.

Ze světa zajímavostí

Svátky letem světem

Vánoce opět přicházejí. Na adventním věnci již hoří první svíčka, na náměstích se rozsvěcí stromy a hospodyňky začínají počítat, kolik že to druhů cukroví letos napečou.

A co chystají hospodyňky ve světě?

Německo

Mnohé vánoční tradice k nám přišly právě z Německa, ať už jde o zdobení stromečku či smažení kapra. Dnes bývá hlavním štědrovečerním chodem nejčastěji pečená husa nebo kachna, někde také smažené klobásky s bramborovým salátem. Nesmí chybět ani saská vánoční štola, hutná máslová buchta plněná ořechy a kandovaným ovocem, bavorské perníčky, skořicové hvězdičky či máslové sušenky.

Rakousko

I v Rakousku bychom našli podobné zvyky jako u nás, rozdíly se přeci jen ale najdou. Nad svařeným vínem vyhrávají punče. Smažená ryba není tak častým vánočním jídlem, podává se asi ve čtvrtině domácností, navíc Rakušané dávají před kaprem přednost candátovi. Stejně jako v Německu je zde oblíbená vinná klobása a na západě země, u hranic se Švýcarskem, je na vánočních trzích k mání raclette – nahřátý sýr, který se odškrabuje a podává s bramborami či uzeným masem. No a kletzenbrot – sladký chléb s křížalami a oříšky – je považován za nejstarší vánoční moučník na světě.

Slovensko

Na Slovensku jako doma, tedy skoro. Spousta tradic je stejná jako u nás. Na Štědrý den se drží půst, štědrovečerní večeře se však neobejde bez tradiční kapustnice – hutné polévky z kysaného zelí, brambor, masa, klobásek a smetany. Receptů existuje nepočítaně, snad každá rodina má ten svůj. Dále na slovenský sváteční stůl patří chléb, česnek, med, oplatky, ovoce, ryba s bramborovým salátem a samozřejmě cukroví.

Polsko

Polská štědrovečerní večeře začíná s východem první hvězdy na nebi. Poté nastává nejdůležitější část vánoční hostiny – lámání posvěcené oplatky – symbolu smíření, lásky a odpuštění. Na štědrovečerním stole se podává 12 chodů symbolizujících 12 měsíců v roce a také počet apoštolů. Nechybí boršč, štědrovečerní ryba – kapr či sledi na různé způsoby, kompot ze sušených švestek, hrušek a jablek. Večeře končí moučníkem, mohou to být makovce – makové koláče, medové perníky či kutia – pšenice s mákem a medem.

Maďarsko

Ani zde nechybí na vánočním stole smažená ryba s bramborovým salátem, typickou maďarskou specialitou, bez které se neobejde ani vánoční hodování, je halászlé – pikantní rybí polévka. Sváteční hostina tady začíná konzumací oplatky s medem a česnekem, to proto, aby byl člověk celý rok zdravý a díky česneku ochráněný proti ďáblům.

Francie

Země galského kohouta je proslulá tím, že se tu jí společně, dlouho. Vždyť vánoční hostina je zde hlavní událostí Štědrého dne. Nechybí předkrm v podobě ústřic, šneků, žabích stehýnek, svatojakubských mušlí, humra či foie gras – husí či kachní játra. Jako hlavní chod bývá pečený krocan s kaštanovou nádivkou, podobně jako na druhé straně La Manchského průlivu. Na stole by také neměla chybět čokoládová roláda, připomínající dřevěné polínko.

Švédsko

Bohatě prostřená vánoční tabule – jullbord – je důvodem, proč se pojem „švédský stůl“ rozšířil do celého světa. Na slavnostním bufetovém stole jsou již od oběda k mání nejrůznější pochoutky. Základem jsou ryby, sled, uzený losos a také gravlax – losos naložený ve směsi soli, cukru a kopru. Dále nechybí pečené maso, klobásky, masové kuličky, zelné závitky, různé druhy paštik, sýrů, salát z červené řepy či pečená vánoční šunka. Jako dezert se nabízí rýžová kaše se šlehačkou a zavařeným ovocem. A kdo najde v talíři mandli, toho v dalším roce podle místní pověry čeká svatba.

Portugalsko

I zde se podává ryba a brambory, i když v jiné podobě než známe u nás. Tradičním portugalskou vánoční specialitou je bacalhau de consoada – pokrm ze sušené tresky, vařených brambory, vajec natvrdo, košťálové zeleniny podávaný s omáčkou z olivového oleje a česneku.

Rozhovor

Rádi bychom Vám prostřednictvím Děčka a krátkého rozhovoru představili pracovníky našeho domova, se kterými se denně setkáváte. V dalším rozhovoru se nám představí **naše milá a krásná pečovatelka:**

Iva Paulová

Mohu Vás poprosit o krátké představení se našim čtenářům? Zdravím čtenáře Děčka. Jmenuji se Iva Paulová a je mi 33 let. Narodila jsem se v Třebíči a nyní bydlím v bytě ve Velkém Meziříčí. Mám dvě děti: Petru 13 let a Tatianu 6 let. Vyučila jsem se v oboru kuchař - číšník a po pečovatelském kurzu jsem nastoupila do našeho domova, kde pracuji od roku 2014.

Co jste věděla o našem domově, než jste se stala jeho součástí?

Informaci o domově jsem obdržela od své mámy, která tu pracovala.

Co se Vám na práci v domově líbí?

Líbí se mi prostředí domova a ráda pomáhám lidem. Máme tu dobrý kolektiv, se kterým se vždy ráda zasměji.

Co ráda děláte ve volném čase?

Chodíme s dětmi na kulturní akce. Nebo si s kamarádkami ráda někde venku posedím, dáme si něco dobrého a povídáme si.

Na jaké místo byste se ráda podívala a proč?

Do Amazonie. Láká mě podnebí a místní fauna a flóra.

Jak by vypadal Váš ideální den?

Někde v teple u vody s dětmi.

Co byste si nejvíce přála?

Zdraví a lásku všem.

Nejoblíbenější jídlo – Kuřecí řízek a bramborový salát, míchané saláty

Nejoblíbenější barva – žlutá

Nejoblíbenější roční období – léto

Nejhezčí dovolená – v Itálii

Nejoblíbenější květina – růže, tulipán

Nejoblíbenější film – Popelka, Kolombo

Nejoblíbenější místo v domově – terapeutické zahrádka

Vtipy

Otec: Uklid' si pokoj.

Syn: To je ale můj pokoj.

Otec: Tohle je můj dům.

Syn: Tak běž a poklid' si dům.

V manželství musí být rovnováha. Jednou je muž vinen, podruhé má žena pravdu.

Britští vědci zjistili, že Robin Hood okrádal bohaté, protože chudí nic neměli, tudíž je neměl o co obrat.

Jdu na rande a mám dilema, jestli se nalíčit, abych se mu líbila. Nebo se opít, aby se líbil on mně.

Odpovědi v testu uchazeče o pracovní místo, který sice získal 0 bodů, ale přesto byl přijat.:

Během které bitvy zemřel Jan Lucemburský?

- *Během té poslední.*

Kde byla podepsána Deklarace nezávislosti?

- *Dole, na poslední stránce.*

Hlavní příčina rozvodů v roce 2017?

- *Svatba.*

Hlavní příčiny neúspěchů na školách?

- *Zkoušky.*

Co jste nikdy neměl ke snídani?

- *Oběd a večeři.*

Pokud hodíme rubín do modrého moře, jaký bude?

- *Mokrý.*

Jak může být člověk 8 dní bez spánku?

- *V pohodě, spí v noci.*

8 zedníků postavilo zeď za 10 hodin. Kolik času to zabere 4 zedníkům?

- *Žádný, už je přece postavená.*

Z kuchyně

Perníčky

Dávná historie perníků

Historie perníků a jiného medového pečiva sahá do nejdávnějších časů. Nejdříve to bylo jen pečivo z mouky a medu, které se našlo už v egyptských hrobech. Dokonce již antičtí spisovatelé psali o zvyku starých Řeků rozdávat při slavnostních příležitostech perníky různých tvarů. Perníkům se říkalo marcipány, což nejpravděpodobněji pochází z biblické dějepavy, kde se praví, že apoštol Marek se se svými lidmi živil sladkým chlebem, vyrobeným z medu a kukuřičné mouky, upečeným na slunci. Tento chléb se nazýval Markův (Marcipane). Proto je dodnes sv. Marek ve znaku perníkářského cechu.

Příprava perníků byla vždy velmi fyzicky náročná práce. Už jen připravit těsto, které se v minulosti dělalo ve velkém až z 10kg mouky, vyžadovalo hodně síly. Mouka se musela nejdříve cedit, mísit, následně se těsto muselo nechat pár týdnů až měsíců odležet. A někdy pak bylo tak tvrdé, že se následně muselo i porcovat sekýrou. Poté se těsto muselo rukama zahřát, aby ho bylo možné hníst a zpracovat.

Prospěšnost perníku

Název „perník“ se používá od doby, kdy se jeho chuť začala upravovat pepřem (z lat. pepř-piper). A také od této doby se začal perník považovat nejen za laskominu, ale také jako lék při žaludečních a střevních potížích. Později se do perníku začalo přidávat i další koření-ať už domácí či cizokrajné. Ale samozřejmě každý perníkář měl svůj vlastní recept, který udržoval jako rodinné tajemství.

Tvarování perníku

V prvopočátcích se těsto tvarovalo v ruce, následně se vytlačovalo do hliněných a poté i dřevěných forem (tzv. kadlub), ve kterých se ještě před samotným pečením nechalo odležet. Formy bylo nutné vysypat hladkou hrachovou moučkou, aby se těsto dobře vyklopilo. Dřevěné formy odrážely tehdejší společenský a náboženský život. Objevovali se v nich bohaté ornamenty, roucha, podoby světců, portréty panovníků, milostné výjevy. Později, po období 30leté války, vznikla obliba forem s jezdcí na koni, dam a kavalírů v nádherných oblecích, rodových erbů a znaků. V 18. stol. se perník dostal mezi běžný lid a objevily se nové náměty jako např. srdce, panenky, miminka, zvířátka či zástupci různých řemesel. Speciálně srdce lze zařadit i do oblasti obřadního pečiva. Příkladem jsou dříve hojně pečené svatební koláče velkých rozměrů (hlavně na Moravě), které mají homolovitý tvar a jejich výzdoba se skládá z pečeného cukroví, perníků, sušeného i čerstvého ovoce, doplněné větvičkami rozmarýnu, myrty nebo krušpánku (buxusu), což jsou symboly lásky a plodnosti.

Až teprve od 19. stol. se těsto začalo vykrajovat formičkami, tak jak to známe dnes. S tím také ale zmizel zdobný povrchový reliéf se všemi detaily a perník měl zcela hladký povrch. A ten bylo třeba nějak nazdobit. Využívaly se k tomu nejdříve jen barevné polevy nanášené štětečkem, až následně i bílé, které se již nanášely trubičkou. A tak bylo možné vytvářet různá zdobení, ornamenty. K tomu se také využívaly barevné nálepky s lakovaným povrchem, které se lepily polevou. Nejčastěji na nich byla nálepka čerta, Mikuláše, různých zvířátek či panenek.

Každopádně nejoblíbenějším tvarem se symbolickou podobou byli a stále jsou perníky ve tvaru srdce.

Měkké a voňavé vánoční perníčky

120 g medu

500 g hladké mouky

100 g moučkového cukru

200 g másla

2 vejce

1 lžička jedlé sody

3 lžičky perníkového koření

2 lžičky kakaa

1 bílek na potřeni

Poleva: 1 bílek, 150 g moučkového cukru, trochu citrónové šťávy

1. Do mísy vsypeme nejprve sypké suroviny, promícháme, přidáme tekuté suroviny a znovu promícháme. Vše by mělo mít stejnou teplotu.
2. Vše důkladně prohněteme a zpracujeme na měkké vláčné těsto. Vyklopíme na vál a znovu propracujeme.
3. Když je těsto dokonale propracované, zabalíme ho do potravinářské fólie a dáme na 2 dny odležet na chladnějším místě, ale ne do lednice.
4. Před pečením vyložíme plechy pečicím papírem.
5. Těsto po částech vyvalujeme na válu jemně posypaném moukou. Opatrně vykrajujeme perníčky a skládáme je s mezerami na plech.
6. Pečeme při teplotě 170 °C asi 8 minut a hlídáme. Menší tvary potřebují péct kratší dobu.
7. Bílek vidličkou mírně našleháme a potřeme jím ještě horké perníčky ihned po vytažení z trouby, aby byly lesklé.
8. Připravíme polevu: Cukr několikrát prosejeme přes sítko. Všechny suroviny spolu utřeme vidličkou (nebo ručním šlehačem se spirálami na těsto) do hustšího hladkého sněhu.
9. Perníčky necháme vychladnout a zdobíme bílou polevou. Jsou krásně měkké a ihned k jídlu.

PŘEJEME DOBROU CHUŤ!

Kvíz

Slovní hříčky: najdeš ve větě název zeleniny?

- 1) Lupič ráno přepadnul banku.
- 2) Petr želvám zapomněl nalít vodu.
- 3) Zapomenutý kraj České republiky.
- 4) Tuze líbezná děvčátka.
- 5) Kosmetička čistí póry ekologickým přístrojem.
- 6) Věznic dala do cel ergonomické židli.
- 7) Jestli leknou tyhle ryby, bude to velká škoda.
- 8) Chci bulet, ale měla bych oteklé oči.
- 9) Tyče s neklouzavým povrchem jsou drahé.
- 10) Napřed Kevin odmítnul, ale pak se rozmyslel.
- 11) Kap, kap, kap ustavičně to kape.
- 12) Letní tílko prodávají všude.
- 13) Silnice k Řenkovu je stále uzavřená.
- 14) Humr k evropským delikatesám patří dávno.
- 15) Zpěv a hudba táty potěšila hlavně děti.

Křížovka

FAISAN, OKU, REMAR, WHAT, WHOSE	SCHRÁNKA (HOVOR.)	AMERICKÝ SEKTÁŘ		ČÁST HLAVICE SLOUPU	BOUDA PASTEVCŮ	INIC. SKLAD. SMETANY	RUSKY TOTO	LATINSKY MÝDLO	SPORTOVNÍ ÚBOR	1. DÍL 2. TAJENKY	NĚMECKY ONA
INIC. HERCE KOSTKY			ANGLICKY AZBEST								
ŘÍMSKÁ 4			KŘÍŽENCI 1. TAJENKA								
ČESKÝ POLITIK						OMÁMENĚ ČÁST CHODIDLA					
ŽÁBA							JAPONSKÉ SÍDLO NÁZEV HLÁSKY				EL. NABITÁ ČÁSTICE
LEPIDLO				PERSKÝ PANOVNÍK ZÁKLADNÍ ČÍSLOVKA				ČIDLA ZRAKU FRANC. BAŽANT			
BŮH VÁLKY					OBVODOVÁ ČÁST KOLA ZVRATNÉ ZÁJMENO				HOVOROVÝ SOUHLAS ŽERT		
	ČESKÝ CHOREO- GRAF	MRAVNÍ ČISTOTA TURECKÉ SÍDLO					ZNAČKA KOSMETIKY ZROZENÍ				
DOSTAVE- NÍČKO						HADRY NA VÝROBU VLNY ZÁPOR					MPZ IRSKA
OPUCHLINA					PŘENÁŠETI TELEVIZNÍ NOVINY						
SPORTOVNÍ UTKÁNÍ				LÉČEBNÝ POSTUP MÍSTO UTRPENÍ							
ZÁPORNÝ ION						OSOBNÍ ZÁJMENO MISTROV. EVROPY			ATAKOVAT	2. DÍL 2. TAJENKY	DRUH TRHAVINY
AMERICKÁ FARMA					ŘÍMSKÝCH 1500 PŘEDLOŽKA			KANTORKA (SLANG.) ŘÍMSKÁ 3			
	ANGLICKY CO	ZN. SPORT. OBUVI CITOSLOVCE ZBRKLOSTI					LATINSKY ROVNĚŽ TENTO DEN				
ANGLICKY ČÍ						DRUH ELEK- TRONKY ZDRHOVA- DLO					
MALÉ MNOŽSTVÍ (HOVOR.)					ZDEMOLO- VAT SOLMIZAČNÍ SLABIKA						
TEPNA								IDENT. ČÍSLO ORGANI- ZACE			
TROJHLAVÝ SVAL								ZKR. PRO TELEFON			

Řešení:

Kvíz: řepa, petržel, rajče, zelí, pórek, celer, lilek, cibule, česnek, ředkev, kapusta, kopr, křen, mrkev, batáty

Křížovka: SOPEČNÉ ČINNOSTI, ODLUČNOSTI ČEDIČE

Seznam zdrojů

Prosinec: <https://www.kudyznudy.cz/aktuality/vite-odkud-vychazi-svaty-mikulas-aneb-deset-svat>

Pranostiky: <https://knihovna.obecmokre.cz/lidove-pranostiky>

Vtipy: www.fungate.cz, https://www.facebook.com/halina.bananova/?locale=cs_CZ, <https://www.tycico.cz/>,
<https://www.loupak.fun/vtipy/>, <https://emefka.sk/>

Výročí a regionální osobnosti: <https://www.knihovnatr.cz/cze/sluzby/vyroci-a-regionalni-osobnosti-prosinec-2024/>

Křížovka: Křížovky s velkými písmeny/Nejkrásnější místa Evropy Ottovo nakladatelství, s. r. o. 2020; ISBN 978-80-7451-815-7

Kvíz: Zábava pro seniory 1 časopis pro smysluplné trávení času, Rubico, s.r.o.; ISSN 2788-3023, 2023

Ze světa zajímavostí: <https://www.waterlogic.cz/blog/14-zajimavych-faktu-o-vode-ktere-iste-nevedeli/>; Časopis Svět na dlani 6/2024, Voda v číslech

Příběhy pro potěchu duše: <https://www.pronaladu.cz/moudry-pribeh-o-odpusteni/>

Mezinárodní dny: <https://blog.hubatacernoska.cz/novinky/celorocni-prehled-svatku-vyroci-a-zajimavosti/>;
<https://www.toprecepty.cz/kalendar/2024-12/>

Z kuchyně: <https://www.zemepernicku.cz/historie-perniku/>; <https://www.toprecepty.cz/recept/9243-mekke-a-vonave-vanocni-pernicky/>